

MAGYAR NÉPLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KATHOLIKUS KÉPES HETILAP.]
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON TIZENHAT OLDAL TERJEDELEMBEN.

Előfizetési ára a magyar birodalomban és Ausztriában Szerkeszti BUDAY ALADÁR. A német birodalom államaiba egész évre 5 kor. Európa egyéb államaiba és Amerikába A PÁZMÁNEUM irodalmi vállalat kiadása egész évre .... 7 kor. Egyes szám ára 8 fillér, vidéken 10 fillér. BUDAPESTEN, VIII., Mária-utca 11. Hirdetések alku szerinti árban.

Szeptember 30 nap	Római naptár	Róm. evang.	Gör. kath. naptár	Gör. kath. evangelium	Nap		Nap hossza	C	Hold		Hold 24-én vált. d-u. 6. 50 p
					kél	nyug.			kél	nyug.	
18 Vasárnap	Kup. József	Máté	5 Zakariás	János	5 25	5 49	12 24	☾	2 33	d. e.	
19 Hétfő	Január vt.	(XXII. 34—36.)	6 Mihály	(12 r. 42. sz.)	27	47	20	☽	3 14	0 7	
20 Kedd	Eusták vt.	Jézushoz	7 Szoczon	Atyám,	28	45	17	☽	3 49	1 4	
21 Szerda	Máté ap.	járulának a	8 Kísasszony	dicsőítsd	30	43	13	☽	4 20	2 2	
22 Csütörtök	Vil. Tamás pk.	farizeusok,	9 Szeverin	meg a te	31	41	10	☽	4 49	3 1	
23 Péntek	Línus pk. vt.	faggatván őt.	10 Menodóra	nevedet.	32	39	7	☽	5 15	4 1	
24 Szombat	Gellért pk.		11 Teodóra		34	37	3	☽	5 40	5 0	

Az iskola.

Volt idő, nem is olyan nagyon régen, mikor a falusi ember csöppet sem szégyelte azt az állapotját, hogy az írásban és olvasásban tudatlan. De többet mondog. Nem hogy szégyelte volna, hanem egyenesen vallotta is, hogy ebben a tudatlanságban végig meg akar maradni egész életútján. Legtöbbször így okoskodtak: „Az apám se tudott írni-olvasni, mégis becsülettel boldogult. Hát akkor én mi kárát vallhatnám a tudatlanságomnak, mikor nem akarok apámnál különb lenni?!“

És az emberek könnyedén belenyugodtak a gondolatba, hogy nekik nincs szükségük azokra az ismeretekre, a mit az iskolában tanítanak. Azonban haj! az idő előrehaladt és e közben a közfelfogás is sok mindenben szerencsésen megváltozott. Ma már szó sem lehet arról, hogy valaki józan észszel az ábéczével hadilábra keljen. Mindenki belátja az iskola hasznát, senki se vonja kétségbe, hogy a mit ott a lélek és az ész magába szí, azt bajos nélkülözni az életben. Az iskola az élet előkészítője. Ott formálódik ki a jó az emberben és ott lehet elfojtani

A kis iskolakerülő.

esirájában a rosszat, a mi szintén az emberben lakozik. Tanulója válogatja. Azaz talán inkább így mondanánk: tanítója válogatja. Mert minden a tanító becsületes ügybuzgalmatól és lelkiismeretétől függ. (Ezért közbevetőleg csak azt mondom, becsüljük meg a jó tanítót, mert az ő lelkes fáradozása egész nemzedéket tehet boldoggá.)

Az iskoláztatás szükségét tehát szinte fölösleges ma már a népnek magyarázni. A Magyar Néplap olvasóinak a legkevésbé kell erről oktatást adni, mert hiszen azalatt a tizenhárom év alatt, a mióta velünk együtt vannak, számtalanszor hallották és magukévá tették elveinket, melyek a népoktatást elsősorú nemzeti tényezővé emelik. Velünk együtt azt tartja minden olvasónk és minden józan eszű ember, hogy az iskola — a templom után — a nemzet fentartója. Elemi iskolai ismeretek nélkül nem lehet el többé senki fia. Nem pedig elsősorban a kisember.

Lám, a gazdagok, az urak, ugyszólván holtukig tanulnak. Pedig nincsen oly égető, oly igazi szükségük a tudásra, mint a szegényeknek. Mert a pénz mindent pótol. Tudást is. Ha akadna — a minthogy nem akad, — oly nagy vagyonu ember, a kit senki sem tanított, azért az az ember még nincs elveszve. Egy kicsit megcsalják, egy kicsit meglopkodják, ám még mindig marad az ő számára elég. Ellenben a szegény földmives ember, a nyomorgó kisiparos, vagy bármilyen más kis existenczia, ha nem tud olvasni, ha járatlan az írásban és a számolásban és ha a többi ismeretekkel sincs felruházva, miket az iskolában lehet elsajátítani, bizony lépten-nyomon megrövidül, kárt szenved, anyagilag, erkölcsileg egyaránt megadja az árát hanyagságának, hogy annak idején elmulasztotta az iskola küszöbét taposni.

Hát ezt, a mint mondom, mostanában már minden ember belátja. És eszerint napjainkban ritkaság az olyan szülő, ki lelkiismeretére venné, hogy magzatja az ő hibájából vagy könnyelműségéből kénytelen az iskolától elmaradni. Mindenki taníttatja gyermekét. S nem is annyira a törvény kényszere, az általános tankötelezettség hajtja erre az embereket, nem a pénzbírságtól félnek, mely érné őket, ha gyermeküket lelketlenül elzárnák az iskolától, hanem a keresztény lelkiismeretük, istenadta természetes eszük diktálja, hogy az iskola gyermekeiknek második nevelője, a tanító második apjuk.

Az ám, csakhogy sokszor a legbecsületesebb szándék is hajótörést szenved — a szegénység zátonyán. Mihaszna van meg

valakiben a jóakarát, az erős meggyőződés, a mikor a láda fenekéről egy fia garast sem képes előkaparni a költségek fedezésére. Nincs pénz. Sok helyütt annyi se, hogy éhségét csilapíthatná a család. Hát akkor honnan teremődjön elő a tanító dija, a könyv, az irka, meg a palavessző ára? És a többi kiadás, a mit előre nem láthatunk, de amit mind az iskola rovására kell irnunk?

Hát ugyebár, ilyenformán azt kell látnunk, hogy könnyű ám a beszéd, a kötelességekre való buzdítás, de nehéz a cselekvés. Már pedig itt cselekedni kell és pedig úgy az egyes családok, mint az egész nemzet legszentebb érdekében. Ha a polgárok nem bírják el az iskola terhét a vállukon, könnyítsen rajtuk az állam. Tegye nekik lehetővé, hogy fiaikat akadálytalanul küldhessék az iskolába. Mutassa meg a kormány, hogy a nemzeti oktatásügyet nem csupán üres jelszó gyanánt használja, hanem azt fejleszteni minden erejéből törekszik.

Ez pedig csak úgy lehetséges, ha megvalósul a Magyar Néplap programjának idevágó pontja, mely a kötelező *ingyenes népoktatásról* szól. Hiába parancsolja a törvény, hogy minden hat éves gyermeket iskolába kell adni, ha a szegény embernek nincs hozzávaló segítsége. A törvénytől sokkalta erősebb a szükség. Segitse hát adózóit a mindenható állam, vegye le a közoktatás súlyos anyagi terhét a községek nyakáról, vállalja az összes költségeket magára és mondja ki, hogy a tudást, az ismereteket ingyen adja mindenkinek. Mondani is fölösleges, hogy ezzel csak magát erősíti az ország. Mert duplán megtérül a vámon, a mi elvész a réven, ha fiai minél iskolázottabbak.

Ezt a pár sort alkalmasnak találtuk most, az iskolaév kezdetén ideiktatni, hogy a kormányt egy fontos kötelessége teljesítésére figyelmeztessük. Viszont a magyar nép se aludjék, hanem valahányszor alkalom kínálkozik, egy akarattal hangoztassa követelését, az ingyenes népoktatást. A mikor ez be fog következni, több okkal és reménnyel várhatjuk az általános helyzet javulását.

Addig is azonban ne sajnáljuk a legnagyobb áldozatot sem gyermekeink iskoláztatására. Becsüljük nagyra az iskolát s a nemzet napszamosait, a jó tanítókat.

Ne idegenkedjünk jó magunk se a tudástól, ha mindjárt be is nőtt már a fejünk lágya. Gondoljunk a közmondásra: „Jó pap holtig tanul.“ De az eredményes tanulásnak az alapját a gyermekkorban kell lerakni.

Igen s
a földmivel
hitelhez hoz
az, hogy ép
kodik egyes
rüléssel elé

A kis
egyesült e
maguknak
egyesülések
alapját fog

Tekin
juk látni, h
nek többek
embernek o
ezen felada
hogy a kis
tani, de ho
ügy arra is

Azt hi
ponti hitels
e visszás á
lett. Az int
hét percer
kisemberne
bir meg.

És mi
érzi és bel
kölesön, m
valamenny
hez fordul
pénzszerezé

Más á
lékát adják
lehetséges,
gitsége tes

Nálu
zeteket te
hogy a fö
sebb kölcs
az igyekez
gazdák és
és értékes
igénybe, m
kielégítsék

Ha a
segíthet m
várakozás
Arról nem
osztrák-ma
Ellenben r
eszközei é
mely más
ott a kise
bizalomra,
legyen.

Arra
termésünk
mindenfel
nagyon is
málynak
minthogy
olcsó hite
és módok
számukra

A kisember hitele.

Igen szomorú dolog, hogy a kisember, vagyis a földmivelő és a kisiparos, nem tud minálunk olcsó hitelhez hozzáférközni. Am még ennél is szomorubb az, hogy éppen ez a nyomorgó kisember nem iparkodik *egyesülés* útján erősödni, nem igyekszik *tömörüléssel* elérni azt, amit egymagában sohasem érhet el.

A kis egzisztenciáknak össze kell fogniok, hogy egyesült erővel emelhessék hitelképességüket és maguknak olcsó hitelt szerezhessenek. Az ilyen egyesülések egyszersmind egészséges, békés, erkölcsi alapját fogják képezni a szegény nép boldogulásának.

Tekintsünk körül a világban s tüstént azt fogjuk látni, hogy a mi nagy pénzintézeteink, melyeknek többek között az volna a hivatása, hogy a kisembernek olcsó hitelt nyujtsanak, nem felelnek meg ezen feladatuknak. Ahhoz kötik ugyanis magukat, hogy a kisembernek nem lehet *személyi* hitelt nyujtani, de hogyha van neki megterhelhető ingatlana, úgy arra is csupán értékének *felét* illető hitel adható.

Azt hitte mindenki, hogy egy országos központi hitelszövetkezet létesítése majd segíteni fog a visszás állapotokon. Azonban sajnos, csalódnunk kellett. Az intézet az ő tagjainak csak nagyritkán adhat hét perccenten alul hitelt, már pedig hét százalék a kisembernek tulontul sok, ilyen terhet az ő válla nem bír meg.

És mindamelllett, hogy a földmivelő és kisiparos érzi és belátja, miszerint csak olyan pénzt vehet kölcsön, mely után nem jár magas kamat, mégis valamennyien az uzsoráskodó kisebb pénzintézetekhez fordulnak. Abból az okból teszik ezt, mert a pénzszerzés ott könnyebben megy.

Más államokban a fekvő vagyon 60—80 százalékát adják hitel gyanánt. Ez már csak azért is lehetséges, mert sok külföldi banknak az állam segítsége teszi lehetővé olcsó és nagy kölcsönt nyujtani.

Nálunk senkinek sem jut eszébe hasonló intézeteket teremteni, de még az után sem iparkodnak, hogy a fönnálló intézetek olcsóbb és emberségesebb kölcsönt adjanak a mostaniaknál. Nincs meg az igyekezet a mi társadalmunkban, hogy a mezőgazdák és iparüzőknek lehetővé tétessék, hogy hitel- és értékesítő szövetkezeteket, raktárakat vehessenek igénybe, melyek az ő hiteligenyeit gyorsan és olcsón kielégítsék.

Ha a mi kisemberünk megszorul, csak úgy segíthet magán, hogy hosszu utánjárás és türelmes várakozás után sikerül pénzt fölvennie birtokára. Arról nem is szabad neki álmodni, hogy például az osztrák-magyar banknál olcsó személyhitelt kaphat. Ellenben más államokban a jegybankok olcsó pénzeszközei épp úgy rendelkezésére állanak, mint bármely más tekintélyes, vagyonosabb polgárnak. Persze ott a kisember aztán mindig arra törekszik, hogy e bizalomra, melyet a bank részéről élvez, méltóvá legyen.

Arra való tekintettel, hogy az idén gyöngözt termésünk volt, hogy a földmivelőt és a kisiparost mindenfelől nyomják, s hogy ennél fogva a kisember nagyon is érzi az olcsó hitel szükségét, — a kormánynak nem lehet mostanában sürgősebb feladata, minthogy a gazdáknak és iparüző kisembereknek olcsó hitelt nyisson, vagy legalább teremtsen utakat és módokat, melyek az olcsó kölcsön beszerzésére számukra lehetővé teszik.

POLITIKAI VILÁG.

Hogy áll az olasz szerződések ügye?

Azt mondják, hogy a kereskedelmi szerződések megbeszélése, a mi jelenleg Vallombrosa olasz városban folyik, kedvezően fog végződni. A két államnak éppen csak a borvám kérdése okoz nehézséget az egyezség megkötésénél. Az olasz bor kedvezményes vámrá tart számot, bár az olasz kormány azt se bálná, ha az magasabb lenne az eddiginél és ha csak egy meghatározott mennyiségig, például 200 ezer hektóig szólna a bevitelük. Am a mit itten veszítenének, azt az olaszok másfelől akarják behozni. Nevezetesen arra törekszenek, hogy az olasz konyhakertészeti terményei könnyebben átjuthassanak a határon.

Narancsot, citromot, valamint minden korai termesztményt, mint pl. zöldséget, paradicsomot, korai burgonyát, csemegeszőlőt teljesen vámmentesen vagy legalább is a legesekélyebb vám mellett óhajtanának Magyarországra szállítani. Az olaj-vám leszállításába Ausztria-Magyarország már beleegyezett.

Látnivaló tehát, hogy Olaszország nem huzná a rövidet, ha az eddigi borvámzáradékról lemondana, mert más irányban keres megfelelő kárpótlást.

Olaszország ilyenformán könnyen elárasztaná hazánkat összes kiviteli cikkeivel és még borát is elég jól értékesíthetné a magasabb vámok mellett.

Ugy halljuk, hogy Magyarországra viszont kedvezményt nyerne érczipara számára, melynek déli Olaszországban jó piaca szokott lenni.

A tárgyalások körülbelül október közepe táján fognak véget érni. Akkor majd pontosan megtudjuk, hogy mily eredménnyel kecsegtetik a szerződések hazánkat. És akkor lesz alkalmunk határozott álláspontot foglalni a szerződések mellett vagy ellen.

A miniszter sétája.

Tallián Béla földmivelésügyi miniszter arra használta föl nyári pihenő idejét, hogy bejárta a felvidéket s a népvizonyokat tanulmányozta. A szándék maga dicséretreméltó. Az a miniszter, a ki sohasem mozdul ki a kényelmes bársonyszékből, nem tudhat jól kormányozni. Tallián Bélában úgy látszik, meg van az akarat, hogy jót cselekedjen a földmivelés érdekében. Erre nézve szükségesnek tartotta vakációját fölázdozni, hogy tulajdon szemével lássa, milyen helyzetben van a felsővidéki nép s miként lehetne rajta segíteni?

Látni akarta való igaz életet, ámde — nem látott semmit. A megyebeli urak fátyolt vontak szeme elé. Mindenütt, a hol megjelent a miniszter, bandérium lovagolt elébe, dikciók dicsőítették, diadal-
kapuk várták. A minisztert bizonyára meglepte a pazar fogadás, de aztán hamar feledve utja célját, a lakomákon együtt evett-ivott az urakkal és jóízűen mulatozott. Így nem csoda, hogy megfeledkezett arról, miszerint ő a nép nyomoráról akart meggyőződést szerezni. Az egész kirándulás végre is nem lett egyéb, mint egy kis miniszteri séta. Ez a kényelmes ur testi egészségének bizonyára jól esett, csak az a baj, hogy a népek belőle semmi haszna.

**Kérünk czimeket, a hová mutatóvényszámot
érdemes küldeni.**

Magyar fizess!

Török-magyar kori okmánytár van a kezemben és a szívem sajog, különösen mikor ilyen czimeket olvasok:

— Ajándék a töröknek.

Tehát a mi drága hazánkat minden időben szipolyozta valaki? Mindig akadt fagyöngy, mely rácsavarodott a magyar nemzet fájára és szivta annak éltető nedvét?!

Bizony akadt. Szipolyozónk mindig volt és ha a jó Isten továbbra is ver bennünket magyaros nem-bánomságunkkal, hát lesz is mindig. Mert az idegek nem hiába mondják valakire:

— Olyan jó bolond, mint a magyar!

Pedig, ha magyar nemzeti szempontból akarjuk mérlegelni a dolgot, sokkal szívesebben hallanám.

— Kérlelhetetlen, mint a magyar!

Hanemhát a magyar mindig olyan *jó bolond* volt, aki magáról akár hét bőrt is lehuzatott, de ő másokról le nem huzott volna egyet se.

Nem lehetett ez másként a török-magyar korban sem: Magyar fizess!

Mikor is kezdődött ez a szomorú korszak? Szorosan véve 1541-ben, Buda elfoglalásának esztendejében. És meddig tartott? Meddig ült a török a magyar nyakán? Százhatvan esztendőig! Még kimondani is sok.

Ha most elgondoljuk, mennyit adózott, mennyit elajándékozgatott ezen idő alatt a magyar, igazán nem csodálhatjuk, ha szállóigévé válik édes hazánkban:

Magyar fizess!

Vagy talán nyögsz a fizetségek terhe alatt? Bolond magyar, hát akkor — még jobban fizess!

Körülbelül a török-magyar kornak közepén, 1626-ban, IV. Murad idejében, Tallas Pál uram bíróságában, ezt jegyezték föl a kőrösiek:

— Az Nazulnak vöttünk egy tehenet 13 ft. 50 d. Tovább:

— Az mézszárosoktól, az mely hat teheneket elhajtottunk Budára, adtunk 50 ft.

Pár sorral alább:

— Az vajda számára, hogy itt volt, vöttünk egy sing vasat patkónak 25 d.

A magyar üres kézzel be nem állithatott Budára, mert a török megkorbácsolta volna:

— Hogy István Kovács Budára a tikmonyat fölvitte a passához, költött 28 d. Mikor pedig az egri passa itt volt, vöttünk ajándékban négy rókabőrt 3 ft. 60 d.

Itt érdekes az árakat összehasonlítani: hat tehén 50 ft. volt, tehát darabja átlag 8 ft. 33 d., míg a négy rókabőr 3 ft. 60 d.

Tovább megint ezt olvassuk:

— Fekete Mártontól, hogy az vezérhez föl-készültünk Budára, halakat vöttünk ajándékba 2 ft. 17 d. A vajdának adott szénáért pedig 5 ft.

Lám, a magyarnak, a törökverő magyarnak, mint kellett hajlongani ajándékos kosarával a török előtt.

Máskor Tallas Pál bírót felküldték Bécsbe, hogy ajándékba való aranyos késeket hozzon. Mert a török az aranyos késeket nagyon szerette, s a gyaurnak kutya-kötelessége volt ellesni a mások szája-izét. Kinek mire van gusztusa.

Aztán következik egy jókora summa:

— Szent György napkor az sommában fizettünk az Nazur bégnek 1600 ft. készpénzt. Ezen kívül attunk 50 bőrt, melynek az ára 75 ft.

Szövetkezetek nótája.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen „termelési“,
Mely a publikum veséjét
Kikaparja és kivési.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen „fogyasztási“,
Melytül szépen lassan elfogy
Szegény Magyar Mihály bácsi.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen „koronás“,
Ahol abból jól megélünk,
Mit ugy hívják: levonás.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen „kölcsonös“,
Ami bőr van, azt lenyúzzuk,
A csont nekünk közönyös.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen „ellátó“,
Arról, akit mi ellátunk,
Lefoszlik a kabát, óh!

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen „önsegélyző“,
Segélyezzük önmagunkat
Addig, amig nem lesz késő.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen „takarékos“,
Amelyből ha ki is vesznek,
Nekünk mindig marad még.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen „gazdasági“,
Amelylyel a gazda ott lesz,
Hol a mózes-hitü mádi.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Még pediglen gyors „hitel“,
Ahol azt, amit ígérünk,
Nagyon gyorsan hiszik el.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Milyen czimen, milyen formán--
Egész mindegy, hogyha pénzzel
Támogat a magas kormány.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Szövetkezzünk minden rosszra,
Fosszunk ki egy harmadikat,
Hogy zsebünk ő ki ne foszssa.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Az elnökünk büszke mágnás,
Ahová elér a karja,
Oda esőstül dül az áldás!

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Szebb az elv és szebb az eszme,
Ha nem külön-külön nyúzzunk,
Hanem együtt, szövetkezve.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Mellékes a czél, az indok,
Az a fő, hogy a zsebünkbe
Repüljenek a forintok.

Gyere pajtás, adj kezet,
Legyünk egy szövetkezet!
Szövetkezzünk rendületlen,
Míg mások nem szövetkeznek
A sok szövetkezet ellen!

Hozzá még az abban az időben 16

Más alkalommal gyar a szentgyörgy geléket csatolta szá

— Ugyanakkor passának mellettünk

Tehát már emberek a világon.

De a szegény menni a szolgálék

— Az passa (az ember azt hinni pedig dehogy) 9 ta

Egy tallér ak Máskor a vajd

dékba, meg 6 ft. 6 Egy helyütt p

— Budára ka Tehát a török

tejet adott hozzá a ajándékba kapta.

1639-ben Ka megint elvitték a

summát“ kerek 20

— Ugyanakkor Az pénzvesztéség

Mert a török magyart, ha más

alkalmával. Hanem ne te

naggyából a főbb Dukált a tör

nak — fahordás, szekér széna), v

beszögezhesse a közben aztán ilye

— Az Nazur teheneket, hogy az

költeni az megho A négy borj

Küldtek köz fizettek birságpér

tek belé. Szóval: — Magyar

Hogy pedig volt az akkori kó

— Árpájáért Egy puskájért at

hivel kettős ara farkas bőrt. Az

Egy aranyos kés Szonakbul Kőrös

akkor mézet ve árpáért, buzáért

3 császár t. Az 1 ft. 75 d. Az más

3. Oszmány agár Egy aranyos ké

hivel egyes kést 3 ft. 72 d. Egy

egyenes kést 72 aranyas kést 80

császár tallért 2 1 ft. 75 d. Az á

Summa 82 ft. 1 Igy fizetett

ban. De fizet m

Hozzá még azt is meg kell jegyeznünk, hogy abban az időben 1600 ft. rengeteg összeget képviselt.

Más alkalommal, mikor lefizette a szegény magyar a szentgyörgynapi járandóságát, ezt a kis függeléket csatolta számlájához:

— Ugyanakkor a kincstartónak 10 tallér, Muztár passának mellettünk való szólásért 14 tallér.

Tehát már ebben az időben is voltak hunczut emberek a világon.

De a szegény magyarnak még tovább kellett menni a szolgálalkúságban:

— Az passa deákjának és az inasoknak attunk (az ember azt hinné, hogy hátbavágás következik, pedig dehogy) 9 tallért.

Egy tallér akkori értéke 1 ft. 60 d.

Máskor a vajdának egy farkasbőrt vettek ajándékba, meg 6 ft. 60 d. áru faggyut.

Egy helyütt pedig ezt olvassuk:

— Budára kalács sütni való tejet vettünk 16 d. Tehát a török még kalácsot is úgy evett, ha tejet adott hozzá a magyar. Pedig már a lisztet is ajándékba kapta.

1639-ben Katona Benedek biráskodása alatt megint elvitték a jó kőrösiek „az szentgyörgynapi summát“ kerek 2000 ft. erejéig. Hozzáírják aztán:

— Ugyanakkor az tömlőz tartójának $\frac{1}{2}$ tallér. Az pénzvesztés teszen 57 t.

Mert a török minden adófizetésekor becsapta a magyart, ha mással nem, hát a pénz átszámítása alkalmával.

Hanem ne teketóriázzunk sokat. Említsük föl naggyából a főbb adózási és ajándékozási nemeket.

Dukált a töröknek — a vezér ur ő nagyságának — fahordás, szénahordás (Kőrös városától 200 szekér széna), vas szeg a porkolábnak, hogy jól beszögezhesse a magyarokat, egy garmada zsák; közben aztán ilyen kiadás is előfordult:

— Az Nazur bég számára vettünk 4 borjus teheneket, hogy az városba akart kötödni, s uj törvént költeni az megholt legényök végett.

A négy borjas tehén aztán megtette a hatását.

Küldtek közben Budára vajat, turót, salétromot, fizettek birságpénzt és vérpénzt, hogy szinte nyögtek belé. Szóval:

— Magyar fizess!

Hogy pedig a Vajda Kőrös városában járt, ez volt az akkori költség:

— Árpájáért, buzájáért, szénájáért attunk 10 t. Egy puskájért attunk 10 t. Két szál daru tollat. Öt hível kettős aranyos kést, Kilencz róka bőrt, egy farkas bőrt. Az vajda bátyjának császár tallért 5. Egy aranyos kést. Egy róka bőrt. Sört hozattunk Szonakbul Kőrösztös Mártonnal 2 ft. 44 d. Ugyanakkor mézet vettünk 2 ft. 8 d. Az két subasának árpáért, buzáért attunk 5 ft. Sabar szubasának attunk 3 császár t. Az róka bőrért és késért attunk neki 1 ft. 75 d. Az másik szubasának attunk császártallért 3. Oszmány agának attunk egy rókabőrt 1 ft. 25 d. Egy aranyas kést 80 d. Egy farkasbőrt 1 ft. Tiz hível egyes kést 1 ft. 35 d. Az kadának 3 rókabőrt 3 ft. 72 d. Egy pár aranyas kést 80 d. Négy hível egyes kést 72 d. Az kincstartójának 3 t. Egy pár aranyas kést 80 d. Az vezeték lova hordozójának császár tallért 2. Az gyalog agának attunk szénáért 1 ft. 75 d. Az árpájért attunk neki ugyanakkor 1 ft. Summa 82 ft. 12 d.

Igy fizetett a szegény magyar a török világban. De fizet most is!

Várjunk csak egy kissé. A fürge japán találja csak jól elpüfölni az orosz medvét, lesz akkor kapkodás és jajveszéklés:

— Egy nagyhatalmat megverték! Tökéletesiteni kell az ágyukat és puskákat! Mi is nagyhatalom vagyunk: elő azzal az adópréssel! Mert nincs elegendő milliónk a hadseregre.

A nép pedig ezalatt nyomorog, s nyomorát senki sem akarja észrevenni. Legyen boldog azzal, hogy ő is egy srófja a nagyhatalom gépezetének...

Mert verte volna meg az Uristen azt az embert, aki először érezte velünk a nagyhatalom áldását.

Deák Antal.

TÁRCZA.

Egy vasárnap délután.

Jobbik czime az volna ennek a kis mondókának, hogy „Ha azt akarod, hogy Isten szeme rajtad legyen, legyen a te szemed is ő rajta“, mert ez jobban megmondja, hogy miről akarok szólni. Az Isten szeme ugyanis itt csak képletes beszéd, mely azt jelentse, hogy az Ur oltalma. De a te szemed, az nem képletes beszéd, mert az a te lelki szemedet igazán jelentse.

Szeptember egy vasárnapi délutánján a fászkerti kocsma szobájában néhány békés parasztgazda üldögél pohár mellett és beszélget erről is meg amarról is. Miután hat napját a hétnek kemény munkában arczuk verejtéke közt eltöltötték, a vasárnapi áldást pedig már meg kapták, csöndes terefere közben egy jó órácskát akarnak egymással elélni. Azalatt künn a kertben a fiatalok nagy lármával, közben egy kis veszekedéssel keresnek szórakozást, kugliznak, tánczra is perdülnek. De ez nem zavarja a békés természetű öregeket; hisz annyi a megbeszélni valójuk a munkásokról meg a munkáról, az időről, az állatvásárról, a termés áráról és egyéb gazdasági kérdésről. Közben szó esik a politikáról is, meg a parlamentről, mert hát ez mindenkit érdekel. Egyik-másik ujságot vesz elő, abból bizonyítja, hogy a mit mond, mind igaz, mert hát biz mind igaz az, amit a Magyar Néplap ír.

Legjavában folyt a kedélyes társalgás, mikor egyszerre hangos ostorpattogás hangzik kívülről az utcáról. És kocszörgés. Kiváncsian lép az ablakhoz öreg Balogh Ádám, megnézendő, kinek van olyan sietős utja?

— A Köves Pál az, szól hátra a többieknek, és úgy látszik a földre megy ki, mert eke is van a kocsiján. Lelkiismeretlen egy ficzko ez, nem gondol se Istenre, se a lelkire; nem ismer se vasárnapot se ünnepet, hanem mezőre indul ezen a szent napon. No, már ilyet sohse tennék életemben. Éppen ma mondta a plébánosunk is, hogy vasárnap még a legsürgősebb dologidőben se kell szolgamunkát végezni, mert az nagy véték, no meg aztán ugy sincs áldás a vasárnapi végzésen.

— Igazad van Balogh Ádám, szól most a komája, a Vas Ferencz, én is azt mondom; már pedig hasztalan az ember iparkodása, ha nem tetézi Isten áldása, mondja a példaszó is. És ti mindnyájan egyet-értetek velem abban, hogy a parasztnak minden lépésében szüksége van az Istenre. Akár a házat nézem, akár a családot, akár a mezőt, akár a bar-

mot. Ha az Isten nem áld meg minket, bizony mindenünk odavan. Azért mondom én, hogy ha azt akard, hogy Isten szeme rajtad legyen, legyen a te szemed is őrajta! És fogadj szót neki, mikor azt mondja: adtam neked hat egész napot, azon szerezz magadnak, tégy-végy, viseld gondját magadnak és tiédnek, de már a hetedik napot, azt add vissza nekem, hagyd abba a munkát, erigy szent misére, gondoldj a lélekre és az Istenre! No már emberek, én azt mondandó vagyok, hogy a ki nem éri be a hat munkanappal, hanem még a hetediket is elorozza az Istentől, annak nem jó szive van a kebliben és nagy lator az, ki meglopna minden embertársát, ha birná.

Itt már jónak látta csitítani őt a komája, mert hátha még megsérti valahogy hevességében a Köves Pali, az pedig amolyan kontrabantos ember, a ki mindent mindjárt felvesz. Arra pedig semmi szükség nincsen, hogy komája úgy védje meg Isten ügyét, hogy azzal az ellenségeit szaporítsa. Kivált, ha úgy sincs jelen, akinek a fejét mossák. El is csitult Vas Ferencz és lenyelte a többi mondását, csak annyit jegyzett meg, hogy:

— De biz az én házamban nem folyik dolog ünnep vagy vasárnap. Olyan nincsen, míg a szemem nyitva lesz.

Ebben aztán mindnyájan igazat adtak Vasnak. Mikor aztán Vas Feri korábban elkészönt mint a többi, akkor megszólalt az öreg Balogh Ádám megint:

— Idős ember vagyok én már, sokkal többre megemlékszem, mint ti fiatalok. Hát tudjátok-e miért beszél Vas Feri annyi meggyőződéssel a vasárnap mellett? Mert maga-magán tapasztalta ki azt, amit beszél.

Erre már kíváncsiak lettek a többiek és unszolták Baloghot, mondja el apróra, hogyan volt az.

— Hát úgy volt, mondja az öreg, hogy egyszer régebben, de azért úgy emlékszem rá, mintha tegnap történt volna, eljön hozzám vasárnap délután a Simándli zsidó, lehetett úgy hat óra tájban, aztán arra nógat, hogy vigyem be őt a vasuti állomásra a városba. Kérdelem, miért nem ment tegnap? Azt mondja, hogy neki akkor sábesze van, nem utazhat. No, mondom, ma meg nekem van sábeszem. Holnap, ha akarod, mondom tovább, elviszlek, de ma nem nyulok kocsihoz, lóhoz. Amellett is maradtam, a zsidó elment.

Elment a Vas Ferihez. Fiatal ember volt ez még akkor, mert vagy husz és fél esztendő van közöttünk. Csak éppen hogy átvette az apja udvarát, minden krajczárból kettőt akart csinálni, mert valami sokat biz nem örökölt át rá az öregje. Fejébe is szállott a négy hatos, mit a Simándli ígért a fuvarért, befogatott és bevitte a vasúthoz.

És mi történt? Másnap reggel a Vas Feri úgy rázta a hideg, hogy kilencz pokrócz is kevés volt neki. De meg a két lova is olyan kólikát kapott, hogy alig bírta megmenteni a lódoktor.

Feri komám megértette a leczkét, mit az Isten adott neki, és attól fogva meg nem törte volna a vasárnapot, még ha ezer forintot ígértek volna is érte. Hát én erre azt mondom, hogy nem baj az, ha valaki a maga kárán tanul, csak tanuljon egyáltalán.

De látjátok ez a Köves Pali, mán én csak így hívom, mert pöndölös gyerek volt az Istenadta, mikor én már őszbecsavarodtam, nem olyan fából van faragva, a melyik hajlik. Százszor is megszólaltam már

úgy négyszemközt, hogy nem jó vége lesz ennek a sok vasárnaprontásnak, de akárcsak a falnak beszélnek. Nem hederit a szavamra, sőt azt mondja, hogy a vasárnap is csak olyan nap, mint a többi. Sőt valami ujságot is járat, melyben az van írva, hogy a vasárnap csak a henye uraknak van kitalálva, de a parasztnak elég hosszú vasárnap a tél, mikor úgy se dolgozhatnak. Mondok neki, hogy bolond ember irhatta azt az ujságot, ha azt meri állítani, hogy a paraszti ember semmit se dolgozik télen, lát-szik, hogy sohase volt künn a falun lakos. De hát Köves Pali most azt hiszi, hogy neki van igaza. Csak aztán a felséges Uristen, ki hosszan vár, de még se mindig, meg ne tanítsa őt úgy a maga módja szerint a katekizmusra.

Lassan-lassan kiürült az ivószoba, az emberek elszállingóztak egyenkint haza felé. Az állatot kell még ellátni, mielőtt esti nyugovóra hajthatja fejét a gazdaember. Hiszen már elharangozták az ávét is. Eppen a közben jött Köves Pali a mezőről haza. Bizony nem vette le a kalapját a harangszóra.

Az éjszaka komor fekete palástja ráborult a falura. Tiszta, csillagos volt az égbolt. A hold keskeny sarló alakjában éppen most kapott fel az ég peremére, csak halvány fényt árasztott. Annál nagyobbat árasztott egy negyedóra mulva a Köves Pali háza-teteje, mely oly hirtelen lángba borult egyik végítől a másikig, hogy szem se győzte volna gyorsabban a nézést.

Nem irom le a tűzveszedelmet. Olyan egyik, mint a másik. Szerencsére, még nem aludtak az emberek, az egész falu segítségére sietett, bátor, katonaviselt emberek felmerészkedtek az égő hiura, onnan verték le a tetőt. Köves Palinak más baja nem volt, minthogy néhány hétig a szomszédja szállításán kellett magát meghuznia. Az a szomszéd éppen az öreg Balogh Ádám volt. Szállást szívesen adott is neki, csak azt kötötte ki, hogy azt a puskaropogató, de üresfejű ujságot a házába be ne hozza.

A tűz úgy támadt, hogy a gyerekek, kik őrizetlen maradtak vasárnap délután a házban, felkusz-kodtak a padlásra, gyufával játszottak és a többit tudjátok.

Végezetül annyit mondom még, hogy Köves Pali is fogott az Uristen leczkéje. Csak azt kérdezem, muszáj az embernek okvetlen a maga kárán tanulni? Nem elég arra a jó szó és intés, vagy a más kára?

UJDONSÁGOK.

A népért és az ifjuságért. Keresztury József, a kőszegi járás főszolgabírája a nép erkölcsi és anyagi jólétének érdekében a következő rendeletet adta ki: 3403/1904. sz. A járás valamennyi római katolikus és evangélikus lelkészének, jegyzőjének és kir. csendőr-őrsparancsnokságának. Illetékes helyről vett és nagyon is alaposnak talált panaszok folytán a lakosság erkölcsének és anyagi jólétének megromlására vezető korcsmai zenéltetések és táncmulatságok, valamint a farsangi mulatságoknak a kellő korlátok közé való szorítására a következőket rendelem: 1. A tisztán katolikus hívőkből álló községekben a korcsmai zenéltetést a zárórán tul, a

táncmulatságok adélyek kiadását n vizkeresztig bezár fehérvasárnapig b felekezettől lakott julius hó 31-ikéig szokásba vett, a a nép erkölcsait teket, ittas állapo mulatságok és iv koldulásokat ped 85. §§-ai értelmé ronáig menő bün tekintetben a szü bünrészeseket a tanköteles korba alulinak a korcs szabályrendelet minek áthágásáé gyámokat és gaz tetni. 5. Az ifjus és sokszor késő zajongását, a kö alávonulását az napi munkában óvása céljából szám alatt már tom. Ezen körre elterjedtebb mó végrehajtásáért egyetemleg tesz ságokat felhivo felkérem ezen k

Kitüntetések

(borsodmegyei) miniszter diszol térium segítség valóságos paras levelet a körny száma előtt szé gróf főszolgabi ban köszönte n földmivesember meg, mely után mátt adott vend

Emlékosz

menetelés tizer helyezették örök pal jelölték me katonai ünneps mely Bilekben hoz, hogy meg járt bajtársain két oldalán be pedig a követl kötelességük te német, pedig voltak.

A szöveg

rel befejeződö köteles-e tám

táncmulatságokat pedig végkép eltiltom, illetve az engedélyek kiadását megtagadom advent 1-ső vasárnapjától vizkeresztig bezárólag, továbbá hushagyó éjféltől kezdve fehérvasárnapig bezárólag. 2. Valamennyi, bármely hitfelekezettől lakott községekben pedig Péter Páltól kezdve július hó 31-ikéig bezárólag. 3. A farsang utolsó napjain szokásba vett, a jó ízléssel ellenkező, sőt a legtöbb a nép erkölcsét rontó különféle mutatványos körmeneteket, ittas állapotban zeneszó mellett való felvonulásokat, mulatságok és ivás czéljaira elővenni szokott gyűjtéseket, koldulásokat pedig az 1879. évi 40. t.-cz. 66., 76., 84. és 85. §§-ai értelmében 8 napig terjedő elzárás és 200 koronáig menő büntetések terhe alatt eltiltom és az utóbbi tekintetben a szülőket, gyámokat és gazdákat is mint bűnrészeseket a legszigorubban fogom fenytetni. 4. A tanköteles korban álló gyermekeknek és minden 15 éven alulinak a korcsma látogatása a 13591/1894. sz. megyei szabályrendelet értelmében pedig egyáltalán tiltva van, minek áthágásáért a korcsmárosokkal együtt a szülőket, gyámokat és gazdákat is a legszigorubban fogom büntetni. 5. Az ifjuságnak egyes községekben az esti órákban és sokszor késő éjjel órákig elnyúló összeverődését, zajongását, a községekben lárma között való fel- és alávonulását az ifjuság erkölcsének, egészségének és a napi munkában elfáradt lakók éjjeli nyugalmanak megóvása czéljából szintén eltiltom és e tekintetben 3423/1904. szám alatt már korábban kiadott körrendeletemet fentartom. Ezen körrendeletem a községekben azonnal a legelterjedtebb módon közhírré teendő, a minek pontos végrehajtásáért a jegyző urakat, a községi előljáróságokat egyetemleg teszem felelőssé, a csendőr őrsparancsnokságokat felhívom, a főtisztelendő lelkész urakat pedig felkérem ezen körrendeletem hatályos ellenőrzésére.

Kitüntetett kisgazda. Ifju Kazay János sajtóecsegei (borsodmegyei) kisgazdát Tallián Béla földmivélségi miniszter diszoklevéllel tüntette ki, mert Kazay a minisztérium segítségével rövid öt év alatt kis gazdaságából valóságos paraszt mintagazdaságot teremtett. A diszoklevelet a környék uri népének és a falu lakóinak nagy száma előtt szép beszéd kíséretében adta át Haller József gróf főszolgabíró Kazaynak, a ki keresetlen szép szavakban köszönte meg. Utána a jelen voltak a jóra való magyar földmivésesember pompás paraszt mintagazdaságát nézték meg, mely után a gazda háza udvarán 35 terítékű lakomát adott vendégeinek.

Emlékoszlop a bileki temetőben. A bileki halálos menetelés tizenkét áldozatát az ottani katonai temetőben helyezték örök nyugalomra. Közös sirjukat emlékoszloppal jelölték meg, a melyet augusztus 30-án lepleztek le katonai ünnepséggel. A 12. gyalogezrednek az a része, a mely Bilekben állomásozik, teljes diszben kivonult a sirhoz, hogy megadja a végső tisztességet szerencsétlenül járt bajtársainak. A kőoszlop harmadfél méter magas; két oldalán bele van vésvé a tizenkét katona neve, elől pedig a következő sor jelzi gyászos sorsukat: *Meghaltak kötelességük teljesítése közben.* Az emlékoszlop fölírása német, pedig akik alatta nyugosznak, mind magyar fiúk voltak.

A szövetségi kongresszus a mult héten szép sikerrel befejeződött. A mikor arról volt szó, hogy az állam köteles-e támogatni a szövetségi kezés eszméjét? — sok föl-

szóló azt a fölfogást hangoztatta, hogy az állam támogatása semmi körülmények között meg nem engedhető, mert akkor az államnak joga van beleavatkozni a szövetségi ügyekbe s mindjárt más, hamis irányba terelődik minden mozgalom.

A gyűlésen elfogadták azt a határozati javaslatot, melylyel a kongresszus kimondotta, hogy a fogyasztási szövetségeknek szabad a nem tagoknak is árusítani.

A tanácskozás után a kongresszus tagjai lakomára gyűltek össze a Margitszigeten. Megjelent köztük Tisza István gróf miniszterelnök is és magasztalta a szövetségi kezés apostolainak nemes munkáját.

Erzsébet királyné újabb szobra. A megboldogult királyné emlékezetét szoborral örököltette meg *Németboly* község. Vasárnap reggel a templomban Streicher József, apát, németbolyi plébános misét mondott, azután a közönség a lobogóval gazdagon ékesített Erzsébet-terre vonult. A szobrot Szinkovich Károly mohácsi főszolgabíró hazafias beszéddel adta át megőrzés végett a község birájának. A leleplezésen ott volt Koptits Emil alispán a megyei tisztikarral, azonkívül számos testület és küldöttség. A szobor fehér márványból készült s gránit obeliszken nyugszik. Az ünnepség után délben az Erzsébet-szállóban díszlakoma volt, a melyen az első köszöntőt az alispán mondotta a királyra és az uralkodóházra.

Ítélező asszonyok. Georgia államban, Katesborsughban véres boszut állottak az asszonyok két szerencsénen, akik egy európai férfit és gyermekét megölték s egy fehér asszonyt megbecstelenítettek. Mint New-Yorkból táviratozzák, sok ezer asszony gyűlt a börtön elé s követelte a négerék kiadását. A feldühödött asszonysereg ellen katonaságot vezényeltek ki, de az asszonyok még akkor sem tágitottak, a katonaság pedig vonakodott fegyverét használni a nők ellen. Az asszonyok betörték a börtönbe, kihurczolták a két négert és az egész közönség szemeláttára elevenen nyárson megsütötték őket. A hatóság a tettesek közül senkit sem mert letartóztatni.

Nyomor és kétségbeesés. A vasuti sztrájk idején Tisza Keresztur állomáson Takács István váltóőr is elhagyta helyét; csatlakozott a mozgalomhoz. Ezért Takácsot, a ki tizennégy esztendeig szolgált ezelőtt egy hónappal elbocsátották szolgálatából. Takács ezek után feleségével és négy gyermekével beköltözött a faluba, remélvén, hogy ott majd csak kap valami foglalkozást. Miután nyolcz nappal ezelőtt kapott is munkát egy kőbányában, de csak három napig dolgozhatott. A negyedik napon nagy földtömeg rázuhant és a szerencsétlen ember sérülései következtében teljesen munkaképtelenné lett s családjával együtt szörnyű nyomorúságba jutott. Takácsot borzalmas helyzete annyira elkeserítette, hogy halálra szánta magát és egész családját. Odahaza mérget tett a vacsorába s másnap reggel a kis házban halva találták az egész családot. Takács levelet hagyott hátra, a melyben a csendőrségnek azt írja, hogy a nyomor és a kétségbeesés vitte rá szörnyű cselekedetére.

Elfűstölt milliók. A dohányjövédéki középonti igazgatóság félévi kimutatása ismét tanúságot tesz, hogy Magyarországon mily arányban növekedik azoknak a száma, a kik a dohányzás szenvedélyének élnek s egy szersmind kimutatja, hogy hány millió koronát költenek szenvedélyükre. A kimutatás érdekesebb tételeit itt adjuk: *A pipadohányból* elfogyott 25 grammos csomagoként:

legfinomabb török 19.896 csomag; finom török 62.848 csomag! hercegovina 2,813.780 csomag; középfinom török 1,784.598 csomag; ugyane dohánynemekből 100 grammos súlyu 121.672 doboz. Az általános forgalomban lévő *szivarkákból* elfogyott összesen 701,575.345 darab míg tavaly csak 633,279.710. A fogyasztás az idén 68,295,635 darabbal több. A *szivarok* közül: Regalítás 1,922.698 darab; Trabukó 11,810.300 darab; Britanika 10,249.600 darab; Milláresz 335.800 darab; Kuba-Portorikó 25,585.838 darab; Portorikó 37,917.300 darab; Virginia 8,294.000 darab; Rövid magyar 19,152.200 darab; Rosita 5,887.200 darab kelt el. Egészben 262,798.460 darab, míg tavaly csak 244,099.825 darab. A többlet 18,698.635. A kinestár bevétele az általános forgalomban lévő gyártmányokból 49,244.451 korona 70 fillér, a belföldi különlegességi gyártmányokból 4,193.184 korona 16 fillér és a külföldi különlegességi gyártmányokból 775.544 korona 78 fillér, összesen 54,213.180 korona 64 fillér volt az 1904. év első felében június végéig, míg a múlt évben a féltévi bevétel 51,552,534 korona 18 fillér volt.

Négyezer métermázsa hal pusztulása. A palicsi tóban teljesen kivész a hal. Napok óta száz és száz métermázsa hal pusztul el a miatt, hogy a szárazság nagyon megapasztotta és kiszapósította a vizet. Ha ez így tart tovább is, maholnap egészen megszűnik a híres halgazdaság. A tóban még rövid idővel ezelőtt körülbelül négyezer métermázsa hal volt, a melyből már alig maradt egy kevés.

Inasgyerekek fosztogatói. Melzer János tizenhatszáz éves szabósegéd és Unschult Oszkár ügynök meglesték Budapest utcáin a csomagokat vivő inasgyerekeket és nagy furfanggal elszedték tőlük a csomagokat. A furfang az volt, hogy az inasgyerekek átadtak egy levelet és néhány hatos borralalót ígérve, rábírták a gyereket, hogy valamelyik házba, a második vagy harmadik emeletre vigye fel, míg a válaszszal jön, addig ők majd tartják a csomagot. Az inasgyerekek rendszerint föl is vitték a levelet, a mely egy nem létező czimzettnek szólt. Mire a gyerekek lejöttek, a két csaló a csomaggal elillant. Most a rendőrség mind a kettőt elfogta. Am azok az inasgyerekek is megérdemelnek pár botot a hátukra, ha még annyi intés után se tudják, hogy a csomagot nem szabad idegen ember kezébe adni.

Esküvő a börtönben. A héten ritka esemény történt a szabadkai fogházban. Dimovics Miklós rablógyilkos, kinek halálos ítéletét a király életfogytiglani börtönre változtatta át, börtönében házasságot kötött nyolcz gyermeke anyjával, a ki bűnrészesség miatt szintén be van zárva és pedig hat évre. A börtönőrök voltak a násznagyok.

Katonasors. A hajmáskéri gyakorlótéren szerdán egy léghajós-osztály tartott gyakorlatot. A mikor hazafelé vontatták a léghajót, mely 50 méter magasságban lebegett, a kötélfogó katonákat, számszerint nyolczat, a hirtelen magasba szökő léghajó magával rántotta s a sziklához vágta őket, úgy, hogy a szerencsétlenek egyenkint zuhantak le. Két csehországi altiszt rögtön meghalt. A többi hat is halálos sebet kapott. A léghajó bitangul elszállott.

Tizenhatszáz évi bér. Majdnem hallatlan esemény a mai világban, hogy egy cseléd tizenhatszáz évig szolgáljon a városban egy helyen, de az még hallatlanabb, hogy

a bérét benn is hagyja, a mint Nagyváradon történt, a hol egy cseléd nem kevesebb, mint 3840 korona bért követel volt gazdájától, a kit pörrel támadt meg. K. M. várad kerületében állítja, kikötött bérét nem kapta meg s így kénytelen volt egykori gazdáját a szolgálatból való kilépés után beperelni. A per a rendőrkapitányi hivatal cselédügyosztálya előtt a közel jövőben fog tárgyalás alá kerülni.

A gyermekek reggelije. Egy híres orvos ismételten kinyilatkoztatta, hogy „14 éven alóli gyermekeknek nem szabad babkávét adni“, mert ez a szív működésre, idegekre és gyomorra ártalmasan ható mérget, coffeint tartalmazza. Ebből a méregből egy kétszeres oly nagy adag, mint a milyen egy csésze erős fekete kávéban van, már halálos hatású lehet. Mégis hány anya van, a ki nem akarja magát elhatározni arra, hogy legalább a kicsinyek részére a családi asztaltól számúzza a babkávét. A legideálisabb ital ugyan a tej volna, de a tapasztalat bizonyítja, hogy ezt nem mindig szeretik a gyermekek és csak a legkritikább esetben türik állandóan. Ilyen esetben a legjobb pótlásnak a Katreiner-féle Kneipp-maláta kávé bizonyult, melyet sajátos gyöngéd kávéhasonló ize miatt a gyermekek szívesen isznak. Ez a legzsengőbb korban is megfelelő, könnyen emészthető, tápduc és vérképző. Minden anyának feladata az volna: a gyermekeket kora ifjuságuktól erre az egészséges, jóízű Katreiner-féle Kneipp-maláta kávéra szoktatni, s nekik csakis ezt adni. A bevásárlásnál természetesen óvatosságnak kell lenni, hogy a „valódi Katreiner“ vétsék, melyet csak az eredeti csomagokban „Kneipp páter“ arcképével szabad árusítani.

A czéhek Magyarországon.

A czéhek leginkább a városok területein alakulnak és szaporodnak, ami természetes is, mert hiszen a városok nyújtottak némi védelmet iparuk fejlesztésére, miáltal emelkedett a városokban a vagyonos polgárok száma, de növekedett általuk a városok erkölcsi ereje és társadalmi súlya is. A városok előkelőbb polgárai leginkább a kézművesek, kik egyuttal a különböző czéhek tagjai és kik a nemzet anyagi és szellemi erejének fejlesztésében tevékeny részt vettek.

Voltak ugyan olyan polgárok is, kik semmiféle mesterséget nem űztek, de a forma kedvéért fölvetették magukat egy pár hétre inasokul valamely mesternél, hogy azután hat hétre legényekül s azután az elengedett remekműért járó bizonyos díj lefizetése után mestereikül vétessenek föl a czéhbe.

A czéhek egész működésén e vallásos hang vonul át; ami természetes, mert — mint már említettünk is — a czéhek a vallásos jellegű testületek mintáira alakultak meg.

Minden czéh ugyanis oda igyekezett hatni, hogy az emberi és valódi keresztény műveltséget terjessze. Evégből a vallásosságra nagy súlyt fektettek és azt szigorú intézkedésekkel szabályozták. Így a társulatok tagjainak istenfélő, vallásos buzgalmat kellett kifejteni s az egyház ünnepein való megjelenésükkel igyekeztek az egyház és istentisztelet fényét emelni. Minden czéhnek meg volt a saját védőszentje, kinek napját különféleképen ünnepelték. A jelentékenyebb czéhek a város főtemplomában védőszentjüknek oltárt emeltek, melyet a védőszent napján ifju mesterek virágokkal, szőnyegekkel díszítettek föl és az istentiszteletnél szolgálati teendőket végeztek. Az erdélyi szabók

védőszentjüknek, zöképen ünnepelték szentjük földiszítetétán ingyentüredőzött.

Buzgalom és valamint az oltáro nyeztek az egy v

A czéhnek inas tagjai kötele istentiszteleteken így a czéh tagjai nemkülönben az a hol mindegyik zászlója alá sorak ség jelvényeiből a czéh védőszent díszítve. Azon czé vagy a körmenet el, viaszadományo ből az istentiszte állították elő.

Istentisztele jelentékenyebb ü tötték, a műhelye

A gyónás é czéhbellekre.

Ha valamely lelkiüdvéért a czé gáltatott, aminek mestereknek kell megásniok s eze magát senki, hac ebben. A temeté meg, az elhunyt ezzel kifejezni.

A tagoknál folytatniok s az e tartózkodniok. M relni, őt magát nem volt szabad büntették, ismét sorából kizárták.

A vallási k szeretet erényét

Igyekeztek denkor eleget te védelmi kötelez városot körülvév czéhek eszközöl toronnyal, vagy jókarban kellett megvédelmeznie. fegyverforgatás minden városban

Minden czé ágyuja, tarackkj Gazdagabb polg gyűjteménnyel b szemlét szokott főbíró hívására, állították, mely san tettek elege

Érdekes az a városi tanács elhatározta, hog királlyal viselen

védőszentjüknek, szent Lászlónak napját a következőképen ünnepelték: a mesterek a templomban védőszentjük földiszítottoltáránál nagymisést hallgattak, azután ingyenfürdőt vettek, mely után lakoma következett.

Buzgalom és vallásos gyakorlat teljesítésében, valamint az oltárdiszítés teendőiben egymással versenyeztek az egy városban működő czéhtársulatok.

A czéhnek — mind mester, mint legény és inas tagjai kötelesek voltak a vasár- és ünnepnap istenítiszteleteken, valamint más alkalmakkor is — így a czéh tagjainak lelkiüdvéért mondott miséken, nemkülönben az egyházi körmeneteken megjelenni, a hol mindegyik czéh a templomban őrzött saját zászlója alá sorakozott. Ezen czéhlobogók a mesteriség jelvényeiből álló himezett czéhczimerrel, vagy a czéh védőszentjének képével voltak rendszerint díszítve. Azon czéhtagot, a ki az istenítiszteletről vagy a körmenetről minden igaz ok nélkül maradt el, viaszadományozásra ítélték, mely viaszadományból az istenítiszteletnél szükséges viaszgyertyákat állították elő.

Istenítiszteletek alatt, továbbá vasárnap és a jelentékenyebb ünnepnapokon az üzleteket zárva tartották, a műhelyekben pedig szünetelt a munka.

A gyónás és áldozás szintén kötelező volt a czéhbeliekre.

Ha valamely mester, vagy mesterné meghalt, lelkiüdvéért a czéh a maga oltáránál gyászmisét szolgáltatott, aminek költségét a czéh viselte. Az ifjú mestereknek kellett a temetőben az elhunyt sirját megásniok s ezen kötelezettség alól ki nem vonhatta magát senki, hacsak betegsége nem akadályozta meg ebben. A temetésnél az egész czéh testületileg jelent meg, az elhunyt tag iránt való kegyeletet kívánván ezzel kifejezni.

A tagoknak becsület, istenfélő életet kellett folytatniok s az erkölcstelen dolgoktól, hazugságoktól tartózkodniok. Más mestertársának vallását becsmérlni, őt magát gyalázní, vagy sértő szavakkal illetni nem volt szabad; aki ezt mégis megtette, azt megbüntették, ismétlődés esetén pedig a czéh tagjai sorából kizárták.

A vallási kötelezettség mellett legfőképp a hazaszeretet erényét gyakorolták, növelték és áptták.

Igyekeztek a király iránti adótartozásuknak mindenkor eleget tenni; béke és háboru idején városvédelmi kötelezettségeiknek megfelelni, miért is a várost körülvevő falak és bástyák gondozását a czéhek eszközölték. Minden czéh saját bástyával, toronnyal, vagy kapuval bírt, melyeket béke idején jókarban kellett tartania, a háborus időben pedig megvédelmeznie. Emiatt nagy gondot fordítottak a fegyverforgatás és lövés begyakorlására, mi czélből minden városban külön helyek voltak erre kijelölve.

Minden czéhnek meg volt a megfelelő számú ágyuja, tarackja puskája és nagymennyiségű pora. Gazdagabb polgárok gyakran igen értékes fegyvergyűjteménnyel bírtak. A városi tanács évente hadiszemlét szokott tartani; veszély idején a városi főbíró hívására, vagy a tanács kívánságára őrséget állítottak, mely kötelezettségüknek hiven és pontosan tettek eleget.

Érdekes az eperjesi szüecszezh eljárása, a midőn a városi tanács 1757. deczember 8-iki fölhívására elhatározta, hogy Mária Terézia királynőnek a porosz királlyal viselendő hadjárata költségeinek fedezésé-

hez önként hozzájárul, tekintve azonban a czéh rossz anyagi helyzetét, csakis ezüst serlegét adhatja a föntemlített czélra. Ezen serlegnek sulya 11 lat volt, melyet 10 forintért adott el a czéh s az összeget a városi hatóságnak adta át, hogy azt rendeltetési helyére juttassa.

Béke idején a czéhek működése tisztán az erkölcsiség fölött való őrködéssre, az üzleti érdekek megvédése, oktatások-, dorgálások- és czéhtagok anyagi támogatására szoritkozik.

A czéhek főczélja tehát a kézműipar érdeke, a különböző mesterségek emelése és tökéletesítése volt, mely főczél mellett ezen testületek alakulásának főindokai még abban is összpontosulnak, hogy különböző kedvezmények és kiváltságok kieszközlésével a tagok megélhetési viszonyait javítsák és őket biztos kereseti forráshoz juttassák. S ez alapon el kell ismernünk, hogy az ipar terén a czéhintézmény egyik legszebb emléke az elmúlt kornak.

II.

Pillantsunk azonban egy kissé be a czéhek beléletébe, azoknak belső szervezetébe is.

Minden egyes czéh élén a czéhmester állott. (Magister cehae, Zechmeister.) Legtöbb czéhnek csak egy, de némelyiknek kettő, sőt négy czéhmeistere is volt. Így Kassán a XV. és XVI. század folyamán a szabóknak, csizmadiáknak, kovácsoknak és szücsöknek négy czéhmeistere volt, kik közül a legöregebbet főczéhmesternek neveztek. A czéhmeistereket a czéh tagjai és pedig a czéheknek már föl-avatott mesterei szavazás útján választották a czéh napján (évforduló napján), rendszeren egy, néha két évre. Ezen választási nap — czéh-nap — minden czéhnél más-más időre, de azért mindegyik az egyház valamely jelentékeny ünnepére, pl. újévre, vizkeresztre, urnapra, husvét másodnapjára stb. esik.

Az újonnan megválasztott czéhmesterrel először is a város birája és a tanács elébe mentek, a hol az esküt tett. Az esküforma a különböző czéhek szerint különböző volt. Itt közlöm a győri szabók czéhlevelében levő következő eskümintát:

«Czéhmester hiti.

Isten kegyelmedd úgy segélje, teljes szent háromság, boldogasszony és az kegyelmed körösztyény hiti, hogy kegyelmed az böcsületes czéhnek igazságos törvényt szolgáltat tehetsége szerint, kinek-kinek érdeme szerint, Isten kegyelmedd úgy segélje s boldogasszony, az kegyelmed körösztyény hiti.

A czéhmeisterektiszte és kötelessége a következőkben állapított meg. Ő volt a czéh gondviselője, vezetője, érdekeinek védője, pénztárnoka, a házánál tartott összejövetelek, gyűlések, lakomák elnöke, a czéhhez tartozó mesterek ellenőrzője, munkáik bírálója, a czéh szabályainak, törvényeinek őre és az ellenük vétők bírása. Ő volt a czéh képviselője a hatóság előtt, a vásárló közönséggel szemben pedig erkölcsi felelősséggel tartozott a czéh ügyeit és a mesterek műveit illetőleg. A czéh tagjait minden évben legalább négyszer, de a körülményekhez képest többször is összehívta, amikor azután a tagok a czéh ügyeit elnöktele alatt tárgyalták, a fölmerült panaszokat elintézték. Kötelessége volt minden hónapban némely czéheknél minden két hétben, sőt másoknál hetenként a czéhek vénei közül kettővel vagy hárommal a mesterek műhelyeit bejárni, munkáit megvizsgálni, a rosszul dolgozókat megbüntetni.

Ilyen munkavizsgálatra különösen vásárok előtt fektettek nagy súlyt. Sokszor megtörtént, hogy a czéhből senkinek nem volt szabad addig a vásárra menni, míg készítményeit meg nem vizsgálták. Az ilyen vizsgálatnál minden részrehajlás nélkül kellett eljárniok, mert ellenkező esetben őket büntették. A rossz munkát megbírságolták, vagy elkobozták, sőt nagyon sokszor megsemmisítették, mint pl. az állott húst, a kisebbre szabott zsemlyét.

Peres ügyekben a czéhmester volt az elsőfoku bíró, kinek ítéletébe majdnem mindig belenyugodtak s csak ritkán föllebbeztek a tanáchoz, mert rendszeren a föllebbezés kevés eredménnyel járt s a meny nyiben valaki a föllebbezéskor is elvesztette pörét, tartozott a czéhmesternek is még külön bírságot fizetni. A czéhmester ezen ítélkezési joga megfelel a mai bagatell-bíróság hatáskörének, mert a czéhlevélben meg is volt állapítva a pénzürték nagysága, a meddig a czéhmester bíraskodhatott, ítélkezhetett. Nagyobb vétkeket, lopást, gyilkosságot az u. n. czéges vétket tartozott a város bírójának vagy más illetékes hatóságnak bejelenteni.

A czéhmester felügyelt továbbá még arra is, hogy a nemczéhbeli mesterek (himpellérek) a városban vagy annak területén ne dolgozhasanak; az ilyeneknek munkáit és műveit a czéh javára elkobozta. Ő előtte történt az inasok fölvétele és fölszabadítása is.

Házánál őrizte a czéh ládáját, melyben a czéhjegyzőkönyveket, czéhleveleket, mesterek és legények okiratait, a czéh pénztét, a czéhjelvényt, pecsétnyomókat, serlegeket, számadásokat, kiváltságleveleket tartották és melynek kulcsai közül az egyiket a czéhmester, a másikat rendszeren a legfiatalabbik mester őrizte magánál. Ezen czéhládák különböző nagyságúak; némelyik az asztalos vagy lakatos ipar valóságos remekműve, mely a tagok előtt ép oly szent volt, mint a régi zsidóknál a frigszekrény. A czéhládából semmit nem volt szabad kivenni, sem abba a czéhgyűlés tudta és engedelmével nélkül bele-

tenni. A czéhmesternél tartották a lakomákat, melyeket lakozás-nak is neveztek. Hivataloskodása ezzel kezdődött és ezzel végződött. Ha más czéhmestert választottak, akkor a régi czéhmesternél levő czéhládát az újonnan megválasztott czéhmesterhez vitték át és pedig nagy ünnepséggel, zeneszóval, örömujjongás, versek szavalása közepette. Ha a régi czéhmester a választásnál megbukott, tartozott a czéh vagyonával leszámolni és azt a czéhládával és annak tartalmával együtt utódjának átadni, mi a város tanácsa, vagy a vármegye kiküldöttjének jelenlétében történt.

A czéhnek másik tisztviselője az «atyamester», ki egyuttal a legények társaságának elnöke volt. Ezen legények társaságai a czéhtársaságok mintáira Zsigmond alatt keletkeztek. Ő őrizte a legények ládáját és annak egyik kulcsát s kezelte pénzüket. Hozzá szállottak a vándorlólegények, kiknek munkát kerestetett, addig pedig ellátta őket a közös pénztár terhére a szükségesekkel.

Társaság, segítője a „dékán“ volt, ki a legények ládájának másodkulcsát őrizte; munkakeresésben az atyamesternek segédkezett s ilyenkor bejárta kor szerint a mestereket, munka után tudakozódni. Ezeket a dékánokat „munkakereső, bejáró mesterek“-nek is nevezték. Ő igazgatta az inasok dolgait is, büntető joga volt a legények között.

Voltak még „mivlító mesterek“ és „szolgáló vagy ifju mesterek“ is.

A mivlító mesterek — mint már följebb jeleztem is — bejárták a czéhmesterrel a mesterek műhelyeit, tehát felügyeltek a czéh jó hírnevére, valamint a vásárban az árulás rendjére, a vásárjog gyakorlására.

(Folytatás köv.)

Népek és nemzetek.

Legyilkolt keresztények.

Német-Ujguineában a bennszülött szerencsének megtámadtak egy katolikus missziót és lemészárolták őket egy szálig. A misszionáriusok a Jézus Szent Szíve társasághoz tartoztak. A bennszülöttek föl akartak lázadni a gyarmati kormány ellen, de a készülő fölkelést még idejében elfojtották. Erre a vadak augusztus 13-ikán egy magános épületben lakó misszió tagjait gyilkolták le. A rendőrség csak másnap értesült a szörnyű mészárlásról, mire a gyilkosok üldözésére indult. Huszonegy szerencsét fogtak el. Valamennyien azt vallották, hogy az összes fehéreket le akarták gyilkolni s a misszió ellen való támadás csak jel volt az általános mészárlásra.

Orosz-japán háboru.

A nagy liaojangi vereség után Kuropatkinnak az volt a főgondja, hogy miként lehet legbiztosabban és leggyorsabban hátrálni az előretörő ellenes csapatok elől? Ez a hátrálás, vagy szebben mondva: visszavonulás, azóta szakadatlanul tart s meg kell adni, hogy Kuropatkin ügyesen végzi. Hátrálás közben ugyanis védekeznie is kell, mert Kuroki tábornok azon van, hogy bekerítse az orosz sereget. Japánországban azt remélik, hogy az oroszokat még egyszer nagy csatára lehet kényszeríteni, mielőtt visszavonulnának Tienlingbe.

Az a hír járja, hogy a czárnak nem tetszik a hátrálás. Állítólag parancsot küldött Kuropatkinnak, hogy a visszavonulást szüntesse meg s iparkodjék Liaojangot a japánoktól visszahódítani. De Kuropatkin jobban ismeri a helyzetet, ennél fogva nem kezd egy újabb veszedelmes harcot, hanem megvárja, a míg hazulról csapat-erősítést nyer.

Csapat-erősítéssel foglalkoznak maguk a japánok is. Bántja önérzetüket, hogy a liaojangi csata nem végződött az oroszok teljes vereségével, azért most nagyon keresik az alkalmat egy újabb döntő ütközet megvívására. Ez a csata valószínűleg Mukden közelében fog megtörténni.

Mig ezek a készülődések folynak, Port-Artur ostroma se szünetel. A japánok veszedelmesen szorongatják a várat, kivált amióta hirül vették, hogy

európai Oroszországból mult vasárnap megindult az ugynevezett *balti hajóraj* Port-Artur megmentésére. Kronstadt kikötőből indultak el a hajók s két hónapig fog tartani, míg Kelet-Ázsia vizeire érnek.

A harczias czár.

A czár most még inkább, mint valaha, el van tökélve arra, hogy a háborut addig folytatja, a míg az oroszok győznek és hogy minden idegen beavatkozást a legnagyobb energiával vissza fog utasítani. Erre vonatkozólag Pétervárról a következő jelentést küldik: Battenberg Lajos herczeg ezelőtt három héttel Pétervárra érkezett, hogy ott a trónörökös keresztelőjén Edvárd angol királyt képviselje. A herczeg egy izben a háborura terelte a beszélgetést, hogy megtudja, vajjon a hatalmak közbelépésének volna-e sikere. Mihelyt a czár megtudta, hogy a herczegnek mi a célja, fölemelkedett székéről és ünnepies hangon így szólt:

— *A míg egyetlen orosz katona életben lesz és míg az állam pénztárában egyetlen rubel lesz, addig folytatni fogom ezt a háborut, a melyet a japánok rám erőszakoltak. Bármennyien essenek is el a harcztéren, ezt az elhatározásomat semmi sem fogja megtántorítani.*

A gazda jó szive.

Egy bácskai olvasónk mondja el ezt a kis anekdotát a magyar nép jó szivéről. Szívesen közöljük, mint egy igaz vonást a magyar nép jellemrajzához.

Olvasónk éretlen diót keresett, hogy megvesse véle a pálinkaágyát. Bácskában a harmadnapos tivornyák hazájában nagy keresete van a diópálinkának, a mi pompásan izlik a macskajajos gyomornak nagy murik után.

Egy parasztgazda udvarán talált is egy diófát, a mely telisdedteli volt éretlen zöld dióval. Bement és szólott a gazdának:

- Vennék a zöld dióból vagy egy szakajtóval.
- De nem lehet ám, még éretlen!
- Hiszen éppen az a jó benne, hogy éretlen.

Pálinkához kell.

— Nem lehet azt leszedni, kérem. Már csak megvárom, a míg megérik. Majd akkor eladó lesz.

— Adok érte még egyszer annyit, mint a mennyit az érett dióért kapna.

— Nem lehet, kérem!

— Eh, hát miért nem lehet?

— Mert Isten ellen való vétek az éretlen gyümölcsöt leszedni a fáról!

Olvasónk látta hogy itt már sehogyse boldogul, cselhez fordult hát:

— Ejnye pedig biz ez nagy baj, mert betegnek kellett volna!

— Betegnek kell? Hát miért nem mondta az u mindjárt? Majd megszedekek egy szakajtóval — ingyért!

Csak keresztény intézményeket, katolikus egyesületeket, keresztény szövetkezeteket alakítsatok magatoknak és fiaitoknak! Minden jellegtelen kör, egyet, szövetkezet a felekezetenélküliség kárhuzatos melegágya a drága hazában.

Türelmre rábirt beteg.

Öreg plébánosunk egy izben egy beteghez ment, kit türelmetlensége olyan kiállhatatlanná tett, hogy egész háza népe legszívesebben megszökött volna tőle.

Azon kezdte a pappal is mindjárt, hogy elsrta neki a Jeremiásénál is keservebb panaszokat, de az éles itéletü lelkipásztor azonnal félbe szakította őt, mondván:

— Elsőbb, édesem hálát adjunk!

— Hálát? szól keserűen a beteg asszony, nekem nincs miért hálát adnom, mert folyton csak...

— No, hallgasson csak ide, én imádkozni akarok magáért.

A pap összekulcsolta kezeit és így fohászodott az egek Urához:

„Drága mennyei Atya! Én, zugoló földi féreg a te színed elé járulok, hogy dicsérjem jóságodat. Van ételem és italom és mindent, a mi nekem kell, azonnal elhoznak nekem. Az ágyam puha és olyan, amilyennek szeretem, holott ezer és ezer szegény betegnek nincsen tisztességes helye, hová lázas fejét lehajthassa. Hogyne áldanálak téged, a miért annyi türelmet és békétűrést adtál családomnak, hogy szívesen ápolnak és gondoznak. Hány más jobb embert a küszöb elé tesznek, ha megbetegszik, nekem befűtikaszobát, ha fázom és takarót hoznak, ha a hideg lel. Most még a papodat is elküldöd nekem, ki bűnös lelkemet tisztítsa, holott száz más jó embernek nem jut a szerencse, hogy a vallás vigaszával halhatna meg. Sajnálom, hogy eddig türelmetlenséggel annyiszor megsértettem nagy jó szivedet és erősen felteszem magamban, hogy az esetben, ha nem kívánod még halálomat, hanem az életre visszaparancsolsz, türve és neked szolgálva jóvá teszem eddigi hibámat. Egyébként mindenekben legyen a te szent akaratom, csak a kárhuzatra ne taszítsd leggyarlóbb szolgálódat, engemet, a hogyan pedig megérdemelném! Fizesd meg ezer áldással mindazok szolgálatát, kik engem ápolnak, mert én sohase volnék képes azt nekik eléggé meghálálni!”

Igy imádkozott a pap.

A beteg asszony megint egészséges lett; de addig is türt és családja ki tudott mellette tartani.

Mikor meggyógyult, elment a plébánoshoz és így köszönte meg akkori imádságát:

— Keserű volt a pirula, de használt!

Mai képünk.

A kis iskolakerülő. Matyika sohasem volt barátja az iskolának. Mezőn-erdőn szívesen elcsatongolt naphosszat és gyakran inkább éhséget szenvedett, semmint beült volna az iskola padjai közé. Rossz pajtás az akadt mindig, a ki vele tartott. Szegény anyja váltig kérlette s hiába magyarázta neki, hogy csak saját magának árt, ha

irtózik a tudástól, mert ma már csak az tud boldogulni a világban, kit az iskola lelkiismeretesen előkészített az életre. Az okos szülői beszéd falrahányt borsó volt a mihaszna fiúcska előtt.

Meg is bukott Matyika alaposan s az idén ugyanazt az osztályt kell járnia, mint tavaly. Persze most már szégyelli dolgát a többiek előtt s még nehezebb őt iskolabajjárásra szoritani. Mindjárt első nap kijelentette, hogy ő bizony nem megy iskolába. Hiába állt ott előtte jó példa gyanánt a testvérhuga, ki egyike a legkészségebb iskolalátogatóknak; — a jó példa nem hatott rá, sem a jó szó, végre is az anyának erőszakkal kellett őt magával huzozni.

Ott kapalózik imhol a terem ajtaja előtt, miután előzőleg a földhöz vágta palatábláját. A tanító bácsi kitekint a neszre és jóságos mosolylyal iparkodik az akaratos iskolakerülőt beédesgetni a tudomány esernőjébe. Talán sikerül neki rábeszélni a keményfejű fiút, hogy fogadjon szót a mamának és üljön be a többiek közé a padba. Mire nagy lesz, bizton hálát fog adni szüleinek, amiért nem hagyták őt tanulatlanul felnőni. Mert csak meglett korban tudja az ember, hogy mit köszönhet a gyermek tanítójának.

Egészség — üdeség.

Hátunkat tartsuk melegen!

Az emberi test legkényesebb része hátunkon van, a lapoczkák között. Ezt körülbelül mindenki tudja, de mégsem gondolunk rá sohasem, hogy az időjárás viszontagságai ellenében kellően megóvjuk.

A lapoczkák közötti belső részben helyezkednek el a tüdőszárnyak és ezen a tájon van a testnek a legvékonyabb falazata. Már most hogy ha hideg szél éri hátunkat, ezt elsősorban tüdők-szenved meg legjobban, a mennyiben könnyen kaphatunk hurutot, vagy akár gyuladást. Ilyen hátbeli meghülés sok betegségnek és halálnak volt már okozója és senki még csak nem is sejtette, hogy honnan eredt a baj? Az emberek a legkevésbé gondolnak arra, hogy hátban hülhetnek meg a legveszedelmesebben.

Nem fog ártani tehát, hogyha erre a fontos körülményre az ősz elején felhívjuk olvasóink figyelmét s különösen az idősebb embereket kérjük e sorok megszivlelésére. Mihelyt érezzük, hogy valami hűvös szellő csapta meg a hátunkat, vagy nyitott ablaknál, ajtónál keresztcsélben ülünk, avagy hideg falhoz dülve, érezzük hátunk hidegülsét, rögtön menjünk el arról a helyről és oda iparkodjunk, a hol e fajta meghülésnek nem leszünk kitéve. Hajlottabb koraik, mihelyt egyszer zord időjárás áll be, jól teszik, ha a meleg alsó ruhákon kívül egy darab flannellel védik hátukat, hogy a lapoczkák közötti testrészt állandó meleget tartson. A mellkasnak sohasem árt a friss levegő; azt nem is kell melegíteni. Ellenben hátunknak már jót tesz a meleg. Ezt tehát fontoljuk meg s jusson eszünkbe, hogy

hátunk melegen tartásával nemcsak tüdőkét védelemmezzük, hanem egyszersmind a gyomrot, a vesét és más szervet is megóvjuk a keletkező bajoktól.

MAGYAR GAZDA. Malaczkok tenyésztése. *)

Olyan vidékeken, a hol a tejgazdaság föllendült, ott nagy jelentősége van a sertéstenyésztésnek. A fejés körüli és egyéb gazdasági hulladékok éppen a sertéstartásnál értékesíthetők a legnagyobb mértékben. Ezért a malaczkok utáni kereslet a vásárláson igen élénk s így a tenyésztésre alkalmas sertések tartása szép jövedelemmel kecsegteti a gazdát. De csak abban az esetben, ha a növendék-sertések felnevelése a legnagyobb gonddal történik. Ellenkező esetben a gyöngye állatok elhullása olyan kárral jár, hogy azt nem pótolhatja semmi.

Ha a veszteségektől megóvni kívánjuk zsebünket, szükséges, hogy a vemhes állat gondos kezelésben részesüljön. A mi az etetését illeti, az ne vezessen hizásra, de ne is puffassza fel az anyaállatot. Legjobb tehát a burgonya vagy répa fejési maradékkal. Meghízott disznók ivadékai kicsinyek, gyöngék és rossz szopok.

Igen kedvező hatást gyakorol az anyaállat jövendőbeli malaczaira a szabadban való elégséges mozgás. Bocásuk ki tehát naponta az udvarra; még télidőben is, hogyha nincs éppen zivatar.

Ha több vemhes állat egy ólban tartózkodik, ellés előtt 14 nappal különítsük el őket egymástól s az ólban készítsünk magasabb, szárazabb fekvést. A ki ebben a dologban eljár, az bánjon kiméletesen a sertéssel, eialó körül simogassa meg nehányszor,

*) Mutatóba az 1905-ik évre szóló „Gazdálkodók naptár”-ából. — Már javában készülnek megint a mi naptáraink. Lázasan dolgoznak rajtuk a szerkesztők kivül a munkatársak, a rajzolók és a betűszedők, hogy a közönség idején megkaphassa azokat. Az 1905-ik évi naptáraink még szebbek lesznek, mint a melyeket a múlt év őszén adtunk ki. Pedig azokkal is de meg voltak elégedve olvasóink! Most képből meg írásban többet nyújtunk. Szórakoztató, tanító, erkölcsnemesítő és gazdasági czikkek mindegyik naptárunkban bővíben lesznek. A háboru egész folyamatát ismertetjük, érdekes képekkel tarkítva. Azonkivül a többi világesemények és hazánk évtörténete részletesen bennük foglaltatik. Szóval sok szép és jó olvasni valót nyújtanak naptáraink a föltre, a mellett, hogy a rendes naptári részben alaposan tájékoztatják az olvasót. Az idén, csak úgy, mint a múlt évben, a következő naptárak jelennek meg kiadásunkban: Pádúai Szt Antal nagy képes naptára (ára 80 fillér), Szent István képes népnaptára (60 f.), Szent József naptára (60 f.), Lourdesi képes naptár (60 f.) Pádúai Szent Antal kis naptára (40 fillér), Gazdálkodók szaknaptára (60 f.), Gazdasszonyok szaknaptára (1 kor.), Negyvennyolczas naptár (40 f.), A Nagyvilág képes naptára (60 f.), Kronikás kalendárium (40 f.). — Azonkivül német és tótnyelvű naptáraink is lesznek. — Felhívjuk előre olvasóink figyelmét ezen naptárkiadványainkra. A kik árusítással vagy megrendelők gyűjtésével akarnak foglalkozni, forduljanak közelebbi felvilágosításért a Magyar Néplap kiadóhivatalához.

A ki birtokára jelzálog-kölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez Budapest, V., Géza-utca 2 (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főczélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokoson segítsen. Ezért kölcsönöket már 300 koronától kezdve ad. A ki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó kölcsönével segíthet terhen. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki a mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőt ellát. Kölcsönök a földbirtok fele értékéig 20, 30, 40 vagy 50 évi törlesztés engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor minden díj nélkül visszafizetheti. Az intézet jelenleg 4 $\frac{1}{2}$ %-os és 4 $\frac{3}{4}$ %-os záloglevél-kölcsönöket ad a 4 $\frac{1}{2}$ %-os kölcsönök egyik módjára minden levonás nélkül készpénzben fizettetnek ki. A kiket kölcsönre van szükségük, forduljanak bizalommal az intézethez, mely egyszerű levélre birtokuk szívesen ad fölvilágosítást.

sósvízzel leöntve izletesebbé válik és azt a szarvasmarha szivesebben eszi. Takarmányszük esztendőben a gazdának takarékoskodni kell még a rossz takarmánnyal is és azért éppen most az ilyen takarmánynak szecsckázás által való előkészítése és fölhasználása megokolt. Az ilyen szecsckázott takarmány füllesztését a gazdának nem lehet eléggé ajánlani. A szecsckázott takarmány bevermelése szintén hasznos eljárás, de ebben az esetben a szecsckának sósvízzel való locsolása igen ajánlható. A vermet a répavermek módjára készítjük. Szecsckázás különösen czélszerű a tengeriszárnál, a szalmánál, a sás és lombtakarmánynál. A szárazon megöröltött tengeri csutka is igen jó kiegészítő takarmány. Végül fölemlíti Rothmeyer a tengeri csutka értékesítési módját, a mi abban áll, hogy csutkákból szurokba való bemártás által alágyujtót készítenek és kötegekben apró fa helyett árusítják. A tengeri csutka értékesítésének ez a módja más időkben figyelmet érdemelhet, de a mai viszonyok közt jobb a csutkát is takarmánypótszerűl értékesíteni.

Szó-talány.

*Két szó vagyok. Együttvéve
Élek immár ezer éve!*

*Egyik felem megcsontkítva:
Ezt vadállat viczorítja.*

Másikom: egy betű nélkül

Születik nagyok lelkéből,

S szótagolva: egy szótagja

Édesen száll ajkról-ajkra.

Egy meg jónak maradéka,

Nem való már csak szurdékba.

Együtt: nevem, a mint vagyok,

Európa földjén ragyog.

A megfejtéseket kérjük szerda délig hozzánk eljuttatni. Megfejtőink között ezuttal ismét kisorsolunk egy szép jutalomkönyvet.

Kedvderítő.

Az öregség betegség.

Édes anyjuk szó, a mi szó,	Valaminek kell itt lenni,
Jaj nekünk már semmi sem jó.	Nem szoktunk orvoshoz menni.
Tudod, mily jó volt valaha	Mi vette el szívünk kedvét?
A keserű vereshagyma.	Hozzánk bizton jön egy vendég.

Ma rétesnek sincs jó ize...	Ez lesz egy oly ismeretlen,
Jó volt minden kútnak vize.	Szörnyű erős s kérlelhetlen,
De ma bornak sincs oly ize,	Ki nem mutat szelidséget,
Sárga arczaínknak színe.	Csak rettentő keménységet.

Oda hív, hol nem étkeznek
És mégis örökké élnek.
Oh jöjj tehát kedves vendég —
Maradjon másnak, mit ennék.

Kovács József.

Betyár-becsület. „Ez a város híres város — Jansits benne komiszáros.” Ezt a nótát énekelték valaha szél-tében-hosszában Pest vármegyében a híres Jansits komiszárosról, ki az őt leczkértető Földváry Gábornak (már az ifjabbnak) így szólt:

— Hallgass, öcsém, te Gabi vagy, az apád volt Gábor, Inkább ment a bűnös akárhová, csak Jansitshoz ne küldjék, mert az kivette belőle az édes apja bűnét is.

A betyárok Bencze komiszárosnak hívták a nóta nevével, mit azóta sok csendbiztos magára énekeltek.

Egyszer egy híres betyárt vittek elébe, a ki letagadta a csillagokat is.

Ártatlan volt, mint a ma született bárány. Jansits csak hagyta tagadni, bölíngatott a fejével.

— Igazad van, fiam, nem is vagy te betyár — mondogatta, a mikor már elkészült a tagadásával, odaszólt az irnokához: — Irja csak uramöcsém: Ez az ember nem betyár, éhletlenebb annál, nem is lopott életében mást, mint tyukot, kukoriczát, malacot. Nincs ebben annyi lélek, hogy lovat merne lopni, vagy hire lenne, mint betyárnak.

— De már, tekintetes uram, ezt nem hagyom, jöjjön velem az ur, nézze meg, tud-e nálam valaki jobban lovat lopni?

— Nem mertél te lovat lopni soha!

— Már mint én, hiszen én nemcsak olyan közönséges emberektől merek lopni, én loptam el az alispán ur lovait is. Ha kell, tagadok én, de ha a betyár-becsületről van szó, inkább csukjanak be, minthogy csibetolvajnak, malaclopónak tartsanak. Irja a tekintetes ur, a mint van, nem akarnám, hogy az ur is lenézzen.

A betyár annak rendje és módja szerint vallott, pedig hozzá sem nyultak.

Akkor még nem jogtudorok, de az élet tudói voltak a bűnügyek vizsgálói.

Közgazdaság.

Az időjárás. Általános esőzés volt Nyugat-Európában és Németországban. Kevés esőt jelentettek Oroszországból, míg egyebütt az idő száraz maradt. Hazánkban felhős és helyenkint esős az idő. A hőmérséklet emelkedett. **Jóslat.** Hűvösebb idő és sokfelé, főképpen északon és nyugaton, eső vagy zivatar várható.

Budapesti piaci árak. *Vágó marhavásár.* Hizott magyar ökör jobb fajta 68—77 kor., közép-fajta 60—67 kor., hizott tarka ökör, elsőrendű 72—80 kor, másodrendű 60—70 kor; silány fajta magyar ökör 54—59 kor, magyar tehén 44—64 kor., tarka tehén 44—68, magyar legelő marha 48—66 kor., bika 48—72 kor., bivaly 36—45 kor.

Liszt. Nullás 17.20 — egyes 16.80 — kettes 16.40 — hármás 16. — négyes 15.70 — ötös 15.40 — hatos 14.80 — hetes 14.20 — nyolczas 7.60 ... (50 kilónkint).

Vetőmag. Vöröshere 85—90 k., luczerna 75—80 k., muhar 20 k., téli borsó 12—13 k., téli bükköny 13—14., köles 8 k.

Budapesti legolcsóbb gabonaárak.

Buza: tiszavidéki (uj) 10.35 fejrémegyei (uj) — pestvidéki (uj) 10.30 bánási (uj) 10.25 bácskai (uj) 10.30 A mult hét óta az árak nem változtak.

Árpa: 7.20 **Rozs:** 7.70 **Zab:** 7.25 **Tengeri:** belföldi (uj): 7.20 Az árak emelkedtek.

Szerkesztői üzenetek.

B. A. Temes-Remete. Irja meg nekünk a sorsjegy számaikat, majd utána nézünk, nyert-e? — **O. A. Mátka-**puszta. Azonnal pótoljuk s megtettük a lépéseket, hogy ilyesmi elő ne forduljon többé. — **Ftő. Sz. E. Boly.** A sorsjegyek nem nyertek. — **K. F. Sály.** Egy zsidó piszkolódása sohase bánt minket. Ha majd dicsérni fog, akkor lesz okunk — szégyenkezni. Egyébként üdvözöljük önt, mint derék hívünket. — **T. J. Bodony.** Az egész esztendőre ki van fizetve. — **K. I. Kis-Terence.** Az új előfizetőt köszönjük. — **D. J. Csóka.** Sorsjegyeit nem huzzták ki. — **F. J. Helesfa.** Azért szüntettük meg a lapot, mert az utalványszelvényre azt írta, hogy ne küldjük többé. Most újra megindítottuk. — **K. M. Parajd.** A pénzügyigazgatóság elutasító határozata ellenében mindenkor lehet a pénzügyminiszterhez felfolyamodni. — **B. A. Kis-Hajmás.**

A pénzügyigazgatóság szóbelileg, van-e felvényt a nagytekintetű H. J. Réti. Buzgóságunknak lapot küldtünk rövid időn belül megjéből nem kell. — visszautasították, meg. — **F. J. 3696.** ezimét megtudakolh. **R. I. Magyarpaták.** Beczefa. Majd sorát Tápiógyörgye. Olyan megérdemli tőlünk a második félév díját mire küldte a 60 fil nem kapott lapot, megírni, hogy melyikben van. — **B. M. F.** pesti raktára és vezszám alatt van. —

Kérj

Valódi

Kneipp

csak oly c
Kneipp pá
reiner neve
san a silán

Szept. 27,

A huzás jelenlétében nyíl a Duna-utczáról). különbeni elvesz Budapest, 1

Első délmagyarországi
oltárépítő, szobrász és aranyozó műintézet

Temesvár Józsefváros, Bonnáz-utca (a zárdával szemben)

Kitüntette a kereskedelmi miniszter által nagy díszoklevéllel és aranyéremmel.

Felhívom a n. é. közönség figyelmét műtermemre, melyben készítek oltárokat, szöszéket, keresztképeket, szentsírt és teljes templomi berendezéseket igen jutányos árban. Különösen ajánlom dombormű stációs képeimet, melyek raktáron készletben vannak. Kőszlop fülkékben erős kőmasszából polichrom festéssel 85-92 cm. méretű egyenként 60 korona, kisebb képekkel egyenként 75-80 cm. polichromo festéssel művésziesen kidolgozva egyenként 50 korona. Ezenkívül ajánlom dusan berendezett raktáromat, a melyben Jézus és Mária szíve, Szent Antal, István, Imre, László, Erzsébet, Vendel, Ágnes, Borbála, Katalin és a milyen szentet csak kívánnak nálam mind kapható igen jutányos árban.

Bármilyen szent szobor fából faragva és polichromozva:

Cm.	100	110	120	140	150
Kor.	100	120	140	160	180

Kőmasszából polichromozva:

Cm.	100	110	120	140	150
Kor.	72	100	110	120	145

Pontos kiszolgálásért kezeskedik az Intézet jó hírneve.

NAGY NÉP. JÁNOS
oltárépítő, szobrász és aranyozó
Temesvár Józsefváros, Bonnáz-u. 6. sz., saját ház.

Óvja az egészségét!
Nemzel több kiváló orvos ajánlással!
KRISTÁLY
ASVANYVIZ
Argegyrés kívánatra mindenhol díjazottan kaphatók. — Vidékre 25 vagy 50 évvel lejjebb a fuvardíjat oda és az úras úregyekért vissza fizet a SZI. LUKÁCSFURDO. KUTVALLALAT.

6 hónapi próbára

Csak frt
2
lánczsal
és tokkal
együtt.

küldöm mindenkinek a világhírű egyedül valódi horgony rendszerű **Roskopf patent Remontoir órát**

36 órát jár, emailszámlap, fekete aczel vagy nikkell, és kötelezem magam azt 6 hónapon belül visszavenni és a pénzt levonás nélkül visszaadni. Ezer elismerő levél igazolja a Roskopf órának világhírét. 3 évre írásbeli jótállás. Eredeti gyári ára lánczsal és tokkal együtt drbja 2 frt., kettős fedéllel 3.40 frt., ő fel-sége a király, ő szent-sége X. Pius pápa arcz-

képével vagy szép tájképpel 15 kajezárral több. Szétküldés utánvétellel a főraktárból:

I. S. Roskopf órágyár Max Böhnelt
Óras, államhivatali szállító
BÉCS, Margarethenstrasse IV 88

Legnagyobb és legöregebb cég. Alapítva 1840-ben. Legnagyobb kitüntetés Grand Prix és nagy arany érem Paris 1904. Óvakodjunk a kis óráknál, kivált badog Roskopf óráktól, és ne hagyjuk magunkat vásári reklámmal félrevezetni. Ügyeljünk szorosan ezen fenti 64 éves cégre.

FOGAK

szájpadlás és gyökér-eltávolítás nélkül 3 koronától. Az általam készített és Párisban ki-tüntetett fogsorok nagyon megszokhatók s rágásra kitűnően használhatók. **Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 50, I. emelet, a Royal szállalóval szemben, d. e. 9-12 és d. u. 3-7-ig.** Fogtechnikai munkák reggel 8-tól este 8-ig. Vasár- és ünnepnapokon is. Olcsó árak. Részletfizetésre is.

Sz. Antal tiszteletére
kiadóhivatalunkban kaphatók:

alkalmas ajándéktárgyak.

Szent Antal Toulonban és a szegények kenyere.

Epületes érdekes olvasókönyv. Irta Buday Aladár. Hat szép képpel, vászonkötésben, aranyozással. Ára 2 korona.

Szent Antal képe a kisdeddél.

Finom kőrajz. Fliesz Rezsőtől. 50x66 cm. Ára 1 korona 60 fillér.

Páduai Szent Antal kis rózsafüzére vagyis 13 könyörgés a segítség kieszközlésére. Csinos kis füzetke, képpel. Ára 10 fillér.

Nyolez zsoltár

Páduai Szent Antalhoz és könyörgések, képpel. Ára 10 fillér.

URÁNIA

KÖNYVNYOMDA
BUDAPESTEN,
VIII., Mária-utca 11.

A legnagyobb gondtal és izléssel készít minden e szakmába vágó munkát.

Valódi Roskopf-aranyduble-Savonnet-horgony remontoir

a legújabb Roskopf-órát. Ezen órák kitűnő és garantált precíziós horgonyzerkezettel bírnak és dupla fedéllel, 3 erős aranyduble fedéllel és ugró fedéllel. Aranyduble egy aranyhoz hasonló fém, mely ezen aranyhasonlatosságát nem teszi el soha. Ezen órák ryönyörü kiállításuk miatt általános bámulat tárgyát képezik és a valódi arany-óráktól talig különbözethetők meg.

Ára 5 forint.

Hozzá illő aranyduble úri óraláncz dupla 1.50 frt. Minden órához ketéves jótállási irat mellékelve. Szétküldés csakis utánvét mellett.

JOSEF SPIERING

WIEN, I., Postgasse 2-28.

Kettős elektromágneses kereszt gyógyít és felüdit kezesség mellett.

E készülék gyógyít és segít fej-, fül- és fogfájással; a migrén, neu-ralgia, vértelülés, sápkor, szédülés, a fülzugas, na-gyothallás, a szívverés, szivgörcsök, asztmatikus rohamok gyomorgörcsök s

egyéb görcsök, az étvágy-talanság, a hideg kezek és lábak, a csusz, kösz-veny, ischias, bajaiban; influenzában s a velejáró hátfájásoknál; különösen idegbántalmaknál s a velők járó almatlanság bajaiban, a rendetlen vérkeringés bajaiban s még sok más oly bajban, melynek a normális orvosi kezelés szerint villamos áram a gyógyító szere. E készüléknek tagadhatatlan előnye az, hogy nemcsak időről-időre, de állandó jótékony villamos áramot áradoztat szét a testen s míg egyfelől szinte bámulatos sikerrel gyógyít, másfelől a leghaladatosabb övöszer az emberi szervezetet meg-rohanó betegségek ellen. — Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy huszéves betegségeket teljesen meg-gyógyított. Az irodámban lévő elismerések és bizo-nyítványok, a melyek a világ minden ré zéből halá-san emlékeznek meg talalmányomról, mindenkor mindenki által meglekinthetőek. — A kit legkésőbbben 45 nap alatt nem gyógyít meg készülékem, az visszakapja a pénzt. A hol már minden hasztalan volt, kerem, tessék a készülékemet megpróbálni.

Nagy készülék ára 6 korona.
Oly betegségek ellen való, melyek 15 évnél nem hosszabbak.

Kis készülék ára 4 korona.
Csak gyermekeknek és nagyon érzékeny nőknek való. Központi eladási és szétküldési hely a bel- és külföld részére: **MÜLLER ALBERT Budapest, Vadász-utca 42/Gy. (Kálmán-utca sarkán).**

Nemes emberbarátok és jötevők!

Hogy is kezdjem, hogyan indítsam meg sziveteket sok-sok gyermekem érdekében?! Alig találok szavakat, mikkel a vállaimra nehezülő gondokat lefesthetném. Kétszázötven árva és irgalmas nővért, ide nem számítva a laikus eseléséget! Valóban, nem kell irigyelnetek ezen kis sereg atyját. Legyetek részvétellel irántam s az elhagyottak serege iránt, kik az én **Szent Antal intézeteimben** — **Feldkirchenben** és **Treffenben, Villach mellett** — ápolást és nevelést nyerne. Alamiznátokkal bátorít-sátok a karintiai árvák csüggedő atyját, a ki az isteni gyermekbarát nevében hozzátok fordul s tőletek kér segítséget a létért való nehéz küzdelmében.

Szent Antal, a szegény karintiai árva gyermekek pártfogója, még a legkisebb adományt is égi közbenjárásával fogja viszonzni.

Küldjétek kenyeret, küldjétek Szent Antal kenyeret!
Minden adományt hálással fogad a karintiai árvaatyá.

Msg. Kayser Antal Pál
Feldkirchen (Karintia).